

Govor na otvaranju "oproštajne" izložbe Grafičkog kolektiva

Ja sam od onih koji su stasali i sazrevali kao umetnici u jednom, po mnogo čemu drugačijem vremenu. Ponosan sam što je moj galerijski život počeo 1975. u ovom prostoru.

Roba koju su umetnici odvajkada, pa i tada nudili na društvenoj pijaci bila je talenat, pamet, znanje, zanat, ponekad lucidnost, dakle jedna krajnje neuobičajena roba. Zauzvrat su dobijali različitu valutu – ugled, poštovanje, malo hrane za sujetu i naravno novac. I ta se trgovina, sa manje ili više poremećaja u ceni odvijala oduvek.

Ne znam koliko nas je svesno da takve razmene više odavno nema. Zatečeni, naivni i nespremni propustili smo da primetimo da je ružan san koji živimo poslednjih decenija mnogo ružniji i tragičniji od površne predstave koju imamo.

Sa druge strane naše pijačne tezge ukopala se, kao kreator novih društvenih pravila, opasna družina drumskih razbojnika vodjena najvećim hohštaplerom, prevarantom, lopovom i bolesnim umom bez premca u našoj novijoj istoriji. Svestan sam činjenice da su ovakvi moralni i svakojaki drugi sunovrati nebrojeno puta pogadjali razne narode i razne sredine, da nismo izuzetak, ali ću ipak sebi dozvoliti mali luksuz da se u opisu užasa koji živimo koristim ekstremnim izrazima.

Dakle, kvalitetna roba koju umetnici mogu da ponude više nije bila dovoljna. Otimači traže mnogo, mnogo više, traže najvrednije dobro koje ova, pa i svaka druga profesija može da ponudi – moral, čestitost, dostojanstvo, čast.

Kakav fantastičan materijal za trgovinu.

I, neki medju nama, moderni, pragmatični, vešti, racionalni, ponosni na to što se brzo i efikasno prilagodjavaju novim okolnostima, trampiše tu svoju neprocenjivu vrednost za ime na avionu, za nove teatarske prostore, za izdašno plaćene filmske projekte, za internacionalne festivale, za konkursne nagrade, za direktorske pozicije, za članstvo u kreativnoj industriji, za sve, što im tanane umetničke duše zažele.

A svi ostali – nesnadjeni, ko im je kriv – u ambis, u mulj, u zaborav.

Ljudi iz i oko ovog prostora koji se zove Grafički kolektiv i koji 70 godina opstaje na talentu, zanatu, moralu, poštenju i pameti nisu bili skloni da trguju tom najvrednijom robom, i zato su sada pred tihim odumiranjem.

A trebalo je samo glasno pohvaliti i podržati neke prevare, neke lopovluke, neke idiotizme, neko prostačko divljaštvo nad zdravim razumom.

Nažalost, sve je više medju nama onih koji bi rado trgovali ovom najvrednijom valutom i koji su odustali ili od pameti ili od poštenja. Neka sami odaberu koja im opcija više prija ili manje smeta.

Još je više onih, koji u tome ne vide neki ozbiljan problem i veruju da svoje ćutanje i pristajanje nikada neće morati da objašnjavaju svojoj deci.

Zaboravili su da se društvo i sistem u kome živimo najbolje brani unutar sopstvenih profesija.

Svakog ugroženog lekara, sudiju, profesora, oficira, inženjera i, naravno, umetnika solidarnost kolega će najefikasnije odbraniti. Svest o tome mogla nas je sačuvati od ove teške pošasti i najezde pomenutih drumskih razbojnika i tragičnog moralnog i svakog drugog sunovrata.

Moram da dodam, nedaleko odavde, niz Dositejevu, još jedna galerija pati od iste smrtonosne bolesti. Galerija Haos, predmet je hladnokrvne nebrige, ili, ako hoćete, hladnokrvne osvete.

I da vas pitam: mislite li da će Deda Mraz jednog dana vratiti ijednu izgublenu i otetu instituciju?

Sve što nam otimaju možemo samo ozbiljnošću sačuvati ili vratiti.

Nadam se da ste svesni da se Beograd već jako dugo i ozbiljno bruka.

GALERIJA će nam se naći na ulici. Ako niste primetili, i NAMA je tamo mesto. ODAVNO. Da nam više nijedna institucija ne završi na ulici.

Prestanimo sa nepodnošljivom komocijom zatvaranja očiju i okretanja glave.

Deda Mraza nema.

Dozvolite mi, za kraj: dragi ljubitelji sećanja, ova generacija, moja pre svega, pa malo ispred i malo iza nje, najodgovornija je za užas koji nam se dogadja. I baš zbog tog sećanja dužna je da nešto uradi – odlučno i odgovorno. Naši potomci, čast izuzecima, već su dovoljno uskraćeni za obrazovanje i sećanje i teško će se izboriti sa ovom prostačkom bandom. Uz to, nepošteno je od NJIH očekivati rezultate, ako MI nismo uradili svoj posao. A nismo.
SRAM NAS BILO.

Dušan Petričić

28. maj 2018.